

Голові разової спеціалізованої
вченої ради (ID 15766)
Державного університету «Житомирська політехніка»
Димитрію ГРИЦИШЕНУ

ВІДГУК

**рецензента на дисертацію Дубовика Дениса Євгеновича
на тему: «Механізми реалізації державної інформаційної політики»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»**

Актуальність обраної теми

Дисертаційна робота Дубовика Дениса Євгеновича присвячена дослідженню механізмів реалізації державної інформаційної політики, що є одним із ключових напрямів сучасного публічного управління. Актуальність обраної теми визначається потребою держави у формуванні зрозумілої, доказової, безпечної й відкритої інформаційної взаємодії з громадянами та медіа в умовах цифровізації, воєнного стану, євроінтеграційних змін і посилення дезінформаційного впливу.

Особливістю сучасної ситуації є те, що інформаційна політика одночасно виконує правозахисну, комунікаційну, безпекову, сервісну та оціночну функції. Від якості її реалізації залежать рівень суспільної довіри, здатність органів влади пояснювати свої рішення, результативність кризового інформування, доступність офіційної інформації та стійкість держави до гібридних загроз. Саме тому дане дослідження має безпосереднє значення для науки і практики публічного управління.

Варто позитивно оцінити те, що здобувач не обмежився загальним аналізом інформаційної політики, а розглянув її як багаторівневу систему механізмів,

суб'єктів, інструментів, ресурсів, ризиків та показників результативності. Такий підхід відповідає сучасним вимогам до дисертаційних робіт за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Ступінь обґрунтованості положень і висновків

Наукові положення, сформульовані в дисертації, є достатньо аргументованими. Здобувач послідовно поєднав теоретичне узагальнення, нормативний аналіз, систематизацію суб'єктів, оцінювання інструментів взаємодії та проектування прикладних моделей. Така логіка дозволила розкрити тему не фрагментарно, а як цілісну управлінську проблему.

Перший розділ створює концептуальне підґрунтя дослідження. У ньому розкрито еволюцію наукових поглядів, визначено функції, цілі та пріоритети державної інформаційної політики, запропоновано методичні засади аналізу її механізмів. Другий розділ має аналітичну спрямованість і містить характеристику суб'єктної системи, інструментів інформаційної взаємодії та проблем інформаційної стійкості. Третій розділ є конструктивним, оскільки в ньому сформовано авторські моделі й рекомендації.

Достатній рівень обґрунтованості забезпечено використанням комплексу методів: системного, інституційного, структурно-функціонального, ризик-орієнтованого, процесного, порівняльного, логіко-структурного моделювання та індикативного оцінювання. Висновки роботи відповідають змісту розділів та розкривають поставлені завдання.

Наукова новизна та зміст основних результатів

Наукова новизна дисертаційної роботи Дубовика Дениса Євгеновича полягає у формуванні цілісного бачення реалізації державної інформаційної політики як інтегрованої системи управлінських контурів. В свою чергу в дослідженні знайшли своє відображення наступні положення наукової новизни:

– поліпшено концептуальну архітектуру інтегрованого організаційно-управлінського механізму реалізації державної інформаційної політики як багаторівневої системи нормативно-стратегічного, інституційно-суб’єктного, функціонального, інструментально-комунікаційного, ресурсно-забезпечувального та моніторингово-оціночного контурів;

– оптимізовано двоконтурний механізм стратегічних комунікацій та протидії дезінформації, у якому проактивний контур забезпечує наративне планування, пояснення державної політики, заповнення інформаційних вакуумів, суспільний діалог і розвиток медіаграмотності, а захисний контур – моніторинг, раннє виявлення, верифікацію, рівневу ескалацію, кризове реагування, взаємодію з платформами та післядієвий аналіз;

– удосконалено методичні засади дослідження механізмів реалізації державної інформаційної політики через поєднання історико-генетичного, системного, інституційного, структурно-функціонального, мережевого, ризик-орієнтованого та результативно-оціночного підходів, а також розроблення послідовного алгоритму від операціоналізації понять і картування суб’єктів до оцінювання механізмів, моделювання змін і валідації рекомендацій;

– уточнено систему моніторингу й оцінювання ефективності реалізації державної інформаційної політики, що, на відміну від переважно кількісної звітності про проведені заходи, ґрунтується на теорії змін, ієрархії показників ресурсів, продуктів, результатів та впливу, стандартах якості даних, інтегральному оцінюванні, цифровій аналітичній панелі, незалежній верифікації й обов’язковості управлінського реагування на встановлені відхилення.

– розвинено понятійно-категоріальний апарат науки публічного управління в частині уточнення змісту державної інформаційної політики як цілеспрямованої, нормативно впорядкованої, інституційно скоординованої та технологічно підтриманої діяльності публічної влади у партнерстві із суспільством, спрямованої на забезпечення інформаційних прав, формування

якісної публічної комунікації, розвиток цифрового врядування, захист інформаційного простору та досягнення вимірюваної публічної цінності;

– обґрунтовано науково-методичний підхід до забезпечення інформаційної стійкості держави шляхом поєднання оцінки загроз, вразливостей і спроможностей, застосування матриці залишкового ризику, визначення вимірів інтегрального індексу інформаційної стійкості та організації циклу «моніторинг – раннє попередження – реагування – відновлення – навчання»;

– уточнено функціонально-цільову архітектуру державної інформаційної політики шляхом узгодження її правозахисної, регуляторної, комунікаційної, сервісної, аналітичної, просвітницької, безпекової, координаційної та оціночної функцій із деревом цілей, динамічними пріоритетами, механізмами реалізації та критеріями суспільної результативності. Дана архітектура включає удосконалену класифікацію інструментів інформаційної взаємодії органів публічної влади з громадянами та медіа, яку доповнено критеріями цифрової зрілості, інклюзивності, двосторонності, довіри, доказовості, оперативності та придатності до кризового використання.

Положення наукової новизни дисертаційної роботи Дубовика Дениса Євгеновича мають комплексний та системний характер, значну наукову цінність та вагоме практичне значення, а отримані результати свідчать про самостійний характер проведеного дослідження та належний рівень наукової підготовки здобувача.

Значення результатів виконаного дослідження для науки та практики

Практичні рекомендації, сформульовані Д.Є. Дубовиком, можуть бути використані у діяльності органів публічної влади, місцевого самоврядування, комунікаційних служб, освітніх установ, громадських організацій та аналітичних центрів. Запропоновані моделі мають достатній рівень деталізації для

подальшого використання у внутрішніх регламентах, методичних рекомендаціях, навчальних матеріалах і комунікаційних стратегіях.

Позитивним є те, що дисертаційне дослідження містить практично орієнтовані інструменти, зокрема: рольову матрицю, систему індикаторів, протокол реагування, підхід до цифрової панелі, критерії якості даних, матрицю ризиків та дорожні карти впровадження. Саме такі розробки підвищують прикладну цінність роботи та роблять її корисною не лише для наукового середовища, а й для управлінської практики.

Окремі результати впроваджено у діяльності установ та організацій, що підтверджено відповідними довідками. Особливо перспективним є застосування результатів дослідження у навчальному процесі при підготовці здобувачів освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», зокрема під час викладання курсів із публічних комунікацій, цифрового врядування, інформаційної безпеки та стратегічного управління.

Повнота викладу одержаних результатів

Результати дослідження відображено у 16 наукових працях, що охоплюють основні напрями дисертації: державну інформаційну політику, інституційний механізм, цифровізацію, прозорість, стратегічні комунікації та оптимізацію механізмів реалізації політики. Наявність фахових статей, публікації у наукометричному виданні, іноземної статті та матеріалів конференцій засвідчує належний рівень апробації.

Апробаційні праці демонструють поступове розгортання авторської позиції від загальних підходів щодо державної інформаційної політики до конкретних механізмів її реалізації в умовах глобальних трансформацій. Це свідчить про послідовність наукової роботи здобувача.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи загальний рівень дисертаційного дослідження, його наукову та практичну значущість, слід звернути увагу на окремі дискусійні положення та зауваження, що потребують уточнення й подальшого обговорення в межах наукової дискусії:

1. У дисертації широко використовуються поняття «державна інформаційна політика», «інформаційна безпека» та «інформаційна стійкість», що є цілком виправданим з огляду на міждисциплінарний характер дослідження. Водночас, незважаючи на належний рівень теоретичного розкриття цих категорій, у тексті дисертації доцільно було б ще чіткіше показати їхні межі саме в прикладному управлінському використанні. Зокрема, на с. 135, рис. 2.8 «Співвідношення інформаційної безпеки, інформаційної цілісності та інформаційної стійкості держави» автор логічно демонструє взаємозв'язок цих понять, а у табл. 2.10 на с. 135 «Наукові підходи до розуміння інформаційної стійкості держави та суміжних категорій» систематизує відповідні наукові підходи. Проте для практичних користувачів результатів дослідження – органів державної влади, місцевого самоврядування, комунікаційних підрозділів, аналітичних центрів – було б корисно додатково подати коротку прикладну матрицю: які управлінські рішення належать до площини державної інформаційної політики загалом, які – до інформаційної безпеки, а які – до забезпечення інформаційної стійкості.

2. Розроблена в роботі система індикаторів є змістовною та має виразне практичне спрямування, оскільки автор переходить від загального опису інформаційної політики до вимірювання її результативності. Особливої уваги заслуговує с. 195, рис. 3.11 «Ієрархія показників ефективності реалізації державної інформаційної політики», де показники вибудовано за логікою ресурсів, процесів, продуктів, результатів і суспільного впливу. Також важливою є табл. 3.17 на с. 196 «Запропонований каталог ключових показників системи моніторингу», у якій систематизовано ключові показники за вимірами, способом

визначення й бажаною динамікою. Однак приклад умовного розрахунку, наприклад для одного індикатора «час першого підтвердженого повідомлення» або «частка спростованого наративу після офіційної реакції», зробив би методику більш зручною для впровадження. Доцільним було б також розширити табл. 3.19 на с. 199 «Матриця джерел даних для системи моніторингу й оцінювання», доповнивши її прикладами відповідальних власників даних, періодичності оновлення та ризиків викривлення даних.

3. У пункті 2.2, присвяченому інструментам інформаційної взаємодії органів публічної влади з громадянами та медіа, автор обґрунтовано подає широкий набір каналів і форматів комунікації. Зокрема, у табл. 2.4 на с. 118 «Класифікація інструментів інформаційної взаємодії органів публічної влади» систематизовано основні групи таких інструментів, а рис. 2.4 на с. 119 «Інтегрована екосистема інформаційної взаємодії органів публічної влади з громадянами та медіа» демонструє їхню взаємодію в єдиній комунікаційній системі. Водночас зазначений підрозділ можна було б посилити конкретнішими прикладами практик органів місцевого самоврядування щодо використання соціальних мереж, публічних консультацій, чат-ботів, мобільних застосунків, локальних медіа та резервних каналів комунікації. У роботі слушно зазначено, що комунікація громад не повинна обмежуватися публікацією документів на вебсайті, а має поєднувати відкриті дані, зрозумілі пояснення, консультації, звернення, локальні медіа та офлайн-канали для груп із обмеженим цифровим доступом.

4. Також у пункті 2.2 автор наводить кількісні показники цифрової взаємодії: зокрема, у табл. 2.5 на с. 122 «Ключові кількісні показники цифрової інформаційної взаємодії в Україні» та на рис. 2.5 на с. 123 «Поширення цифрових каналів взаємодії з державою, %» показано динаміку використання онлайн-каналів. Водночас було б корисно окремо вказати обмеження застосованих даних: їх часову актуальність, неповноту окремих джерел, різну методологію збору інформації, можливі похибки у порівнянні регіональних показників та

обмеження даних, отриманих із цифрових платформ. Це особливо важливо для табл. 2.8 на с. 129 «Результати Індексу цифрової трансформації окремих територіальних громад у 2025 році» та рис. 2.7 на с. 130 «Порівняння Індексу цифрової трансформації громад у 2025 році, балів зі 100», оскільки такі показники можуть відображати не лише реальну цифрову спроможність громад, а й різницю у звітності, методиці вимірювання, доступності даних і готовності громад брати участь у відповідному оцінюванні.

5. Дисертаційне дослідження містить важливі положення про інклюзивність комунікації, доступність інформації та необхідність урахування потреб різних аудиторій. Зокрема, у рис. 3.6 на с. 177 «Каскад наративного планування стратегічних комунікацій» передбачено етап формування матриці аудиторій, де мають враховуватися потреби, бар'єри, ризики, канали та рівень знань різних груп. Водночас у роботі доцільно було б детальніше розмежувати цільові аудиторії, зокрема молодь, внутрішньо переміщених осіб, людей старшого віку, мешканців прифронтових громад, журналістів, представників бізнесу, громадських організацій, міжнародних партнерів і професійних спільнот. На с. 140 автор справедливо зазначає, що єдине повідомлення не може однаково ефективно працювати для мешканців прифронтової громади, внутрішньо переміщених осіб, міжнародних партнерів, молоді, старших людей, журналістів і професійних спільнот.

Наведені зауваження мають рекомендаційний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Дубовика Дениса Євгеновича на тему «Механізми реалізації державної інформаційної політики» є самостійним, комплексним і завершеним науковим дослідженням, у якому обґрунтовано теоретичні

положення та запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів реалізації державної інформаційної політики України.

За змістом, рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною значущістю виконане дисертаційна робота Дубовика Дениса Євгеновича відповідає вимогам МОН України до наукових робіт такого типу та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – Дубовик Денис Євгенович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

Доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри національної безпеки та
правоохоронної діяльності
Державного університету
«Житомирська політехніка»

Анатолій ДИКИЙ

Тігнус Анемоніа Дикого
Зелену:

Директор з НПР
цифрової трансфер
Житомирської полі

Андрей Морозов